

กลยุทธ์การส่งเสริมการใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชน: กรณีศึกษาชุมชนบางคล้า

STRATEGY FOR PROMOTING THE UTILIZATION OF COMMUNITY LEARNING RESOURCES: A CASE STUDY OF BANGKHLA COMMUNITY

บุญรัตน์ แผลงสร

Boonrat Plangsorn

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ประจำคณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

Assistant Professor Dr., Faculty of Education,

Rajabhat Rajanagarinda University

bplangsorn@gmail.com

หนึ่งฤทัย เมฆวาท

Nuengruthai Mekwathat

อาจารย์ประจำคณะครุศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์

Faculty of Education,

Rajabhat Rajanagarinda University

fasai.ann@hotmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ เพื่อพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนบางคล้า
วิธีการดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ระยะ คือ ระยะที่ 1 เป็นการวิเคราะห์การเห็นคุณค่าและ
พฤติกรรมการใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนบางคล้า ระยะที่ 2 เป็นการสัมภาษณ์และการสนทนากลุ่ม
เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและวิเคราะห์แนวทางการส่งเสริม
การใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนบางคล้า และระยะที่ 3 เป็นการพัฒนาร่างกลยุทธ์การส่งเสริมการใช้
การเรียนรู้ในชุมชนบางคล้าและตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ผลการวิจัยพบว่า กลยุทธ์การส่งเสริมการใช้
แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนประกอบด้วย 4 กลยุทธ์หลัก คือ กลยุทธ์หลักที่ 1 การพัฒนากิจกรรมในโรงเรียน
มี 7 กลยุทธ์รอง กลยุทธ์หลักที่ 2 พัฒนาทรัพยากรแหล่งเรียนรู้ มี 4 กลยุทธ์รอง กลยุทธ์หลักที่ 3 พัฒนา
เครือข่ายแหล่งเรียนรู้ให้เข้มแข็ง มี 6 กลยุทธ์รอง และ กลยุทธ์หลักที่ 4 พัฒนาแนวทางการประชาสัมพันธ์
มี 6 กลยุทธ์รอง

คำสำคัญ: กลยุทธ์, แหล่งเรียนรู้, บางคล้า

Abstract

The purpose of this research was to develop a strategy for promoting the utilization of community learning resources: a case study of Bangkhla community. The research procedure was divided into three phases: the first phase as study value and utilizing behavior of community learning resources in Bangkhla, the second phase as interviewed and discussed focus group in order to study stakeholders' opinion how to promote the utilization of community learning resources in Bangkhla, and the last phase as developed the draft of strategy for promoting the utilization of community learning resource in Bangkhla and verified by experts. The findings were the strategy for promoting the utilization of community learning resources summarized as follows: The first main strategy as developing school activities with seven strategies, the second main strategy as developing learning resources with seven strategies, the third main strategy as developing strengthen learning resources network with six strategies, the last main strategy as developing public relation with six strategies.

Keywords: strategy, learning resource, Bangkhla

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แม้ว่ารัฐบาลจะมุ่งส่งเสริมให้มีการศึกษาและพัฒนาแหล่งเรียนรู้รูปแบบใหม่ๆ เน้นการพัฒนาพื้นที่แหล่งเรียนรู้และอุทยานการเรียนรู้สำหรับเยาวชนที่เชื่อมโยงเทคโนโลยีกับวิถีชีวิต (นโยบายรัฐบาล หน้า 22) รวมถึงให้มีระบบการจัดการความรู้ที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น เช่น แหล่งเรียนรู้ พิพิธภัณฑ์ ห้องสมุด โบราณสถาน อุทยานประวัติศาสตร์ โรงเรียนผู้สูงอายุ เพื่อให้ทุกช่วงวัยเกิดความสนใจเข้าไปเรียนรู้และมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12, 2559) และเรียกร้องให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องสนับสนุนให้มีและใช้แหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2548) แต่ยังคงพบปัญหาการใช้แหล่งการเรียนรู้ คือ การใช้ประโยชน์จากแหล่งการเรียนรู้ในระดับน้อยและการขาดการใช้แหล่งการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง (ธีระ จันทร์เพชร และ จิตตินันท์ เรืองวิริยุทธ, 2557; บุญมา พงษ์โหมด, 2549)

จากการสำรวจศูนย์/แหล่งการเรียนรู้ ศึกษา ดูงาน ในเขตพื้นที่อำเภอบางคล้าหรือในความรับผิดชอบของหน่วยงานสังกัดสำนักงาน กศน. จังหวัดฉะเชิงเทรา พบว่า ในชุมชนบางคล้า มีแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน

จำนวนมาก และมีความหลากหลาย ยกตัวอย่างเช่น แหล่งการเรียนรู้น้ำตาลสด แหล่งการเรียนรู้การเพาะเห็ด แหล่งการเรียนรู้การทำผ้าบาติก ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน “การอนุรักษ์มวยไทย” ศูนย์การเรียนรู้การทำเกษตรพอเพียง เป็นต้น

ทั้งนี้ ผลการวิจัยที่ได้ คือ กลยุทธ์การส่งเสริมการใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนบางคล้า ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นแนวทางในการส่งเสริมการใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนบางคล้าของครูเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียนต่อไปในอนาคต

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนบางคล้า

ขอบเขตการวิจัย

ในการศึกษารั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนบางคล้าเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน ประชากรหรือกลุ่มเป้าหมายในการศึกษารั้งนี้ คือ ครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 5 อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา

วิธีการดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้เลือกใช้ทั้งการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (participatory action research) สำหรับขั้นตอนดำเนินการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ระยะ ดังนี้

ระยะที่ 1 การวิจัยเชิงปริมาณ ผู้วิจัยดำเนินการศึกษาและเก็บรวบรวมข้อมูลในระยะนี้ โดยเลือกใช้การวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) เพื่อวิเคราะห์การเห็นคุณค่าและพฤติกรรมการใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนบางคล้า โดยเก็บข้อมูลเชิงปริมาณ (quantitative data) โดยสอบถามครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนทั้งในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานศึกษาธิการภาค 5 อำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา รวมทั้งสิ้นจำนวน 213 คน โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวม คือ แบบสอบถาม

ระยะที่ 2 การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองด้วยเทคนิค A-I-C เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็นและวิเคราะห์แนว

ทางการส่งเสริมการใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนบางคล้า ผู้วิจัยได้แบ่งการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็น 2 กลุ่ม คือ กลุ่มผู้บริหารแหล่งการเรียนรู้และกลุ่มบุคลากรทางการศึกษา

ในกลุ่มผู้บริหารแหล่งเรียนรู้มีจำนวน 5 คน ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบ snowball sampling (Creswell, 2012) ซึ่งได้รับความนิยมในการหาข้อมูลในชุมชน (วิรัตน์ คำศรีจันทร์, 2554) โดยการสุ่มในครั้งนี้นำมาจากการสอบถามจากหน่วยงานพัฒนาชุมชนซึ่งตั้งอยู่ในที่ว่าการอำเภอบางคล้า โดยการใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสัมภาษณ์และเครื่องมือที่ใช้ คือ แบบสัมภาษณ์

สำหรับกลุ่มบุคลากรทางการศึกษา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติการสอนในโรงเรียนทั้งในระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษาในอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา ผู้วิจัยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (purposive sampling) (Hodell, 2011) โดยการใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลแบบสนทนากลุ่มและเครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเด็นคำถามในการสนทนากลุ่ม

ระยะที่ 3 การพัฒนาและตรวจสอบ ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ที่ได้จากระยะที่ 1 และระยะที่ 2 มาพัฒนาเป็นร่างกลยุทธ์การส่งเสริมการใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนบางคล้า ผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยแบบประเมินและแบบตรวจสอบความเหมาะสมและเป็นไปได้ของร่างกลยุทธ์ฯ และทำการปรับปรุงแก้ไข จากนั้น ผู้วิจัยนำร่างกลยุทธ์ฯ ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน ในการประเมินและตรวจสอบร่างกลยุทธ์ฯ เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมินและแบบตรวจสอบความเหมาะสมและเป็นไปได้ของกลยุทธ์ฯ พร้อมทั้งปรับปรุงแก้ไขร่างกลยุทธ์ฯ จนได้กลยุทธ์การส่งเสริมการใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนบางคล้าที่สมบูรณ์

ผลการวิจัย

กลยุทธ์การส่งเสริมการใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนประกอบด้วย 4 กลยุทธ์หลัก ซึ่งในแต่ละกลยุทธ์หลักจะประกอบด้วย กลยุทธ์รองและกลวิธี ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

กลยุทธ์หลักที่ 1 พัฒนากิจกรรมในโรงเรียน เป็นกลยุทธ์ที่มุ่งเน้นการส่งเสริมการเห็นคุณค่าและการใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้ในบริบทของโรงเรียน โดยมีผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้กำหนดนโยบายและบุคลากรเป็นผู้ขับเคลื่อนกลยุทธ์ ซึ่งมี 7 กลยุทธ์รอง ดังนี้

กลยุทธ์รอง	กลวิธี
1.1 จัดโครงการเข้าชมแหล่งเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียน	1) สำรวจและศึกษาข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ 2) ติดต่อประสานงานกับแหล่งเรียนรู้ในเบื้องต้น 3) ประชุมวางแผนและแบ่งหน้าที่ 4) ดำเนินการตามแผนงาน 5) สรุปและประเมินผล 6) เผยแพร่ผลการจัดกิจกรรม
1.2 ส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในกิจกรรม “ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้” 1.3 สนับสนุนให้ครูบูรณาการวิชาที่สอนกับแหล่งการเรียนรู้ 1.4 ส่งเสริมให้ครูทำผลงานวิชาการเกี่ยวกับแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น	1) จัดทำนโยบายสนับสนุนการใช้แหล่งเรียนรู้ 2) ประชุมชี้แจงนโยบายและมอบหมายภาระงาน 3) กำกับและติดตามงาน 4) ประเมินผลการดำเนินงาน
1.5 เชิญวิทยากรจากแหล่งการเรียนรู้มาบรรยายในโรงเรียน	1) ติดต่อวิทยากรจากแหล่งการเรียนรู้ 2) จัดทำโครงการการเรียนรู้ผ่านแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น 3) ประเมินผลการดำเนินงาน
1.6 ส่งเสริมให้นักเรียนไปเยี่ยมชมแหล่งการเรียนรู้เป็นกลุ่มย่อย 1.7 ส่งเสริมให้นักเรียนเข้าไปหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเอง	1) จัดทำแผนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนศึกษาข้อมูลจากแหล่งการเรียนรู้ 2) รวบรวมข้อมูลพื้นฐานของแหล่งการเรียนรู้ต่าง ๆ ในชุมชน 3) ครูจัดเตรียมใบงานแหล่งเรียนรู้ 4) นักเรียนนำเสนอผลการศึกษาแหล่งเรียนรู้และครูให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม 5) ประเมินผลแผนการจัดการเรียนรู้

กลยุทธ์หลักที่ 2 พัฒนาทรัพยากรแหล่งเรียนรู้ เป็นกลยุทธ์ที่มุ่งเน้นการพัฒนาสถานที่ สื่อการเรียนรู้ บุคลากรในแหล่งเรียนรู้ และการส่งเสริมให้ชุมชนตระหนักในคุณค่าของแหล่งเรียนรู้ ซึ่งมี 4 กลยุทธ์รอง ดังนี้

กลยุทธ์รอง	กลวิธี
2.1 จัดอบรมทักษะการถ่ายทอดความรู้ให้แก่วิทยากร	1) สำรวจความต้องการการพัฒนาทักษะของวิทยากรแหล่งเรียนรู้ 2) ประสานความร่วมมือสนับสนุนจากครูที่มีความรู้ในการพัฒนาทักษะของวิทยากรแหล่งการเรียนรู้ 3) จัดโครงการพัฒนาทักษะให้แก่วิทยากรแหล่งการเรียนรู้ 4) ประเมินโครงการ 5) ติดตามผลการจัดโครงการ
2.2 จัดกิจกรรมจิตอาสาพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน	1) สำรวจความต้องการการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน 2) รวมพลังบุคลากรที่มีจิตอาสา 3) จัดประชุมเพื่อระดมความคิดในการจัดกิจกรรมจิตอาสาพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน 4) จัดเตรียมวัสดุและอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมหรือประสานขอจากหน่วยงานต่าง ๆ 5) ประชาสัมพันธ์กิจกรรมจิตอาสา 6) ระดมแรงงานจิตอาสาจากชุมชนเพื่อดำเนินการจัดกิจกรรมฯ 7) ประชุมผลการจัดกิจกรรมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้
2.3 รณรงค์ให้ชุมชนช่วยกันอนุรักษ์แหล่งการเรียนรู้ 2.4 สร้างจิตสำนึกถึงความสำคัญของท้องถิ่น	1) สำรวจความต้องการการพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ในชุมชน 2) สร้างความเข้าใจร่วมกันถึงความจำเป็นในการอนุรักษ์แหล่งการเรียนรู้และประสานขอความร่วมมือในการดำเนินการ 3) สร้างศรัทธาและสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในการยกย่องเชิดชู หรือประกาศเกียรติคุณ เพื่อความต่อเนื่องในการสร้างจิตสำนึกและอนุรักษ์แหล่งการเรียนรู้

กลยุทธ์หลักที่ 3 พัฒนาเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ให้เข้มแข็ง เป็นกลยุทธ์ที่มุ่งเน้นการรักษาและขยายเครือข่าย เพื่อแหล่งเรียนรู้ชุมชนมีความเข้มแข็งและขยายตัวอย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นกลไกสำคัญให้แหล่งการเรียนรู้มีการพัฒนาอย่างยั่งยืน ซึ่งมี 6 กลยุทธ์รอง ดังนี้

กลยุทธ์รอง	กลวิธี
3.1 ขอบจากหน่วยงานรัฐบาลเพื่อจัดทำข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ในสื่อออนไลน์	1) ศึกษาและสำรวจข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ 2) วางแผนจัดทำข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ในสื่อออนไลน์ 3) วิเคราะห์ค่าใช้จ่ายที่จำเป็น 4) ประสานงานกับหน่วยงานรัฐบาลที่ให้การสนับสนุนแหล่งเรียนรู้ เช่น หน่วยการพัฒนาชุมชน เป็นต้น 5) จัดทำโครงการเพื่อขอบประมาณ
3.2 จัดตั้งกลุ่มเพื่อส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น 3.3 สนับสนุนให้นักเรียนจัดตั้ง กลุ่ม/ชมรม ในโรงเรียน เพื่อพัฒนาและอนุรักษ์ภูมิปัญญาท้องถิ่น	1) สำรวจความต้องการจัดตั้งกลุ่มเพื่อส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น 2) จัดเวทีประชุมกลุ่มคนที่มีความสนใจเกี่ยวกับแหล่งการเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น ร่วมร่วมกันจัดตั้งเครือข่ายแกนนำกลุ่ม 3) จัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศสมาชิกและช่องทางการติดต่อสื่อสาร 4) วางแผนกิจกรรมเพื่อส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง
3.4 จัดกิจกรรมสานสัมพันธ์เครือข่าย	1) ประชุมวางแผนกิจกรรมกิจกรรมสานสัมพันธ์เครือข่าย 2) ส่งหนังสือเชิญเข้าร่วมกิจกรรมฯ ให้ทุกหน่วยงานในท้องถิ่น 3) จัดกิจกรรมกิจกรรมสานสัมพันธ์เครือข่าย เช่น กิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ กีฬา เป็นต้น 4) ประเมินกิจกรรมเพื่อพัฒนาและปรับปรุงในการจัดกิจกรรมครั้งต่อไป
3.5 ให้โรงเรียนและองค์กรในเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ได้สิทธิพิเศษในการเข้าเยี่ยมชมแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น	1) ประชุมตัวแทนเขตการศึกษา ผู้อำนวยการโรงเรียน องค์กรเครือข่าย และตัวแทนแหล่งการเรียนรู้ เพื่อหารือ

กลยุทธ์รอง	กลวิธี
3.6 สนับสนุนให้ครูและนักเรียนนำเสนอแหล่งเรียนรู้ใหม่ๆ ในชุมชน	เกี่ยวกับข้อตกลงหรือสิทธิพิเศษ เมื่อเข้าเยี่ยมชมแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น 2) ส่งร่างนโยบายให้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องหรือจัดประชุมเพื่อรับฟังความคิดเห็น 3) นำความคิดเห็นมาปรับปรุงร่างนโยบาย 4) เขตพื้นที่การศึกษา เผยแพร่นโยบายให้แก่ทุกโรงเรียน 5) สนับสนุนให้ครูและนักเรียนนำเสนอแหล่งเรียนรู้ใหม่ ๆ ในชุมชน

กลยุทธ์หลักที่ 4 พัฒนาแนวทางการประชาสัมพันธ์ เป็นกลยุทธ์ที่มุ่งเน้นการเผยแพร่จุดเด่น เอกลักษณ์ ความสำเร็จ ความเข้าใจ ข่าวสาร และกิจกรรมของแหล่งเรียนรู้ เพื่อให้คนในชุมชนและบุคคลภายนอกได้รู้จัก และเข้ามาใช้บริการแหล่งเรียนรู้มากขึ้น มี 6 กลยุทธ์รอง ดังนี้

กลยุทธ์รอง	กลวิธี
4.1 จัดกิจกรรมประชาสัมพันธ์แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น 4.2 จัดกิจกรรมส่งเสริมการใช้แหล่งเรียนรู้ 4.3 เพิ่มช่องทางประชาสัมพันธ์แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น	1) สำรวจรายละเอียดแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เช่น กิจกรรม ระยะเวลาที่เปิดให้บริการ ความสามารถในการรองรับนักเรียน การเตรียมตัวเยี่ยมชม เป็นต้น 2) เชิญตัวแทนแหล่งเรียนรู้ โรงเรียน และหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง เข้าร่วมประชุมเพื่อวางแผนการจัดกิจกรรมแหล่งเรียนรู้ 3) ดำเนินการประชุมจัดกิจกรรมและวางแผนตารางเวลา กิจกรรมแต่ละแหล่งเรียนรู้ 4) ออกแบบและจัดทำสื่อประชาสัมพันธ์เพื่อเผยแพร่ข้อมูลของแหล่งเรียนรู้ในรูปแบบต่าง ๆ เช่น ป้ายประชาสัมพันธ์ แผ่นพับ เสียงตามสาย สื่อสังคมออนไลน์ โปรแกรมสนทนาออนไลน์ เป็นต้น 5) แหล่งเรียนรู้ดำเนินการจัดกิจกรรมตามแผนที่วางไว้ 6) ประชุมประเมินกิจกรรมเพื่อพัฒนาและปรับปรุงกิจกรรมในครั้งต่อไป

กลยุทธ์รอง	กลวิธี
4.4 จัดทำเว็บไซต์เพื่อเผยแพร่ข้อมูลแหล่งเรียนรู้ในชุมชน	1) สืบหาข้อมูลแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นอย่างละเอียด
4.5 ประชาสัมพันธ์แหล่งการเรียนรู้ผ่านทางออนไลน์	2) ประชุมครู นักเทคโนโลยีการศึกษา นักเทคโนโลยีสารสนเทศและผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อวางแผนออกแบบเว็บไซต์และแหล่งการเรียนรู้แบบเสมือน
4.6 จัดทำแหล่งการเรียนรู้ในชุมชนแบบออนไลน์	3) สืบหาและจัดหาอุปกรณ์ที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งจดทะเบียนชื่อเว็บไซต์พร้อมทั้งเช่าโฮสติ้ง
	4) เผยแพร่ข้อมูลแหล่งการเรียนรู้ผ่านทางเว็บไซต์
	5) อัปเดตข้อมูลและจัดกิจกรรมออนไลน์อย่างต่อเนื่อง

อภิปรายผลการวิจัย

จากกลยุทธ์หลักที่ 1 มุ่งเน้นการพัฒนากิจกรรมในโรงเรียน เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักเรียน ทั้งการจัดโครงการเข้าชมแหล่งเรียนรู้ของโรงเรียนและการส่งเสริมให้นักเรียนเข้าไปหาความรู้จากแหล่งเรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิวรรณ ศรีวิระชัย และ ดวงมล ไตรวิจิตรกุล (2560) พบว่า แนวทางการจัดทำแผนพัฒนาแหล่งเรียนรู้ เริ่มต้นจากผู้บริหารควรส่งเสริมและพัฒนาแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพและเป็นประโยชน์ต่อผู้เรียนทั้งภายในและภายนอกหน่วยงาน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะโรงเรียนส่วนใหญ่มุ่งเน้นเนื้อหาทางวิชาการมากกว่าประสบการณ์ของนักเรียน สอดคล้องกับข้อมูลในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (2559) ซึ่งพบว่า แหล่งเรียนรู้ส่วนใหญ่ยังไม่ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เป็นเพียงแต่แหล่งให้ความรู้ ดังนั้น โรงเรียนจึงควรประสานกับแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น

กลยุทธ์หลักที่ 2 พัฒนาทรัพยากรแหล่งเรียนรู้ เพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เข้าชม เนื่องจากแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นส่วนใหญ่เริ่มต้นเป็นเพียงสถานประกอบการ ภายหลังได้รับความสนใจจากท้องถิ่น จึงพัฒนาเป็นแหล่งเรียนรู้ แต่ยังคงขาดความพร้อมในด้านสถานที่และบุคลากรในการถ่ายทอดองค์ความรู้ สอดคล้องกับปรีชญา เวสารัชช์ และ ฉัตรทิพย์ นาถสุภา (2547) ซึ่งกล่าวถึง การจัดการแหล่งเรียนรู้ว่ามีความสำคัญมาก โดยเฉพาะการบริหารจัดการให้แหล่งเรียนรู้เข้าถึงได้สะดวก มีขั้นตอนที่ไม่ยุ่งยาก ประหยัด และหลากหลาย

กลยุทธ์หลักที่ 3 พัฒนาเครือข่ายแหล่งเรียนรู้ให้เข้มแข็ง เพื่อแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ในเครือข่าย สอดคล้องกับ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2545-2559 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,

2545) กล่าวถึง การพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ให้ครอบคลุม ทั้งในระบบ นอกกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย และเน้นสร้างเครือข่ายแหล่งการเรียนรู้ตลอดชีวิตตั้งแต่ระดับชุมชนจนถึงระดับชาติ สอดคล้องกับพินิจดา วีระชาติ (2542) ที่กล่าวถึงแนวทางการพัฒนาความสัมพันธ์เครือข่ายชุมชนและโรงเรียน ซึ่งรวมถึงแหล่งเรียนรู้ในชุมชน โดยเน้นให้ผู้ปกครองและคนในชุมชนร่วมพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ณิชดา เวชญาติลักษณ์ (2560) พบว่า การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ในชุมชนนั้น ควรมีการร่วมมือกันระหว่างสถานศึกษาชุมชน และองค์กรต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ในการร่วมกันออกแบบหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับท้องถิ่น นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับ มาเรียม นิลพันธุ์ และศิริวรรณ วนิพัฒน์วรชัย (2558) ซึ่งได้พัฒนารูปแบบการพัฒนาวัดกรรมการเรียนรู้โดยใช้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ท้องถิ่น พบว่า ควรมีการสร้างเครือข่าย ร่วมกันจัดกิจกรรม ร่วมกันประเมินผล ขยายผลและสร้างเครือข่าย

กลยุทธ์หลักที่ 4 พัฒนาแนวทางการประชาสัมพันธ์ เพื่อให้เผยแพร่ข้อมูลแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่นสู่สังคมภายนอก สอดคล้องกับไพรัช อรรถกามานนท์ และมัทนา โชควรรณกร (2545) กล่าวถึง การเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารของสถานศึกษาซึ่งรวมถึงแหล่งเรียนรู้ให้ชุมชนรับทราบอยู่เสมอ และร่วมกันจัดนิทรรศการ กิจกรรมแสดงผลงาน เพื่อการเปิดโอกาสให้ชุมชน ท้องถิ่นได้รับทราบข้อมูล

ข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการพัฒนากลยุทธ์การส่งเสริมการใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนบางลำของครูเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน เพียง 1 อำเภอ ดังนั้น การวิจัยครั้งต่อไป จึงควรมีการขยายกลุ่มให้มีระดับใหญ่ขึ้น เช่น ระดับจังหวัด ระดับภูมิภาค เป็นต้น

นอกจากนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาและพัฒนากลยุทธ์ฯ แต่ไม่ได้ศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลการใช้กลยุทธ์ ดังนั้นในการวิจัยครั้งต่อไป จึงควรศึกษาวิจัยเกี่ยวกับผลการใช้กลยุทธ์การส่งเสริมการใช้แหล่งการเรียนรู้ในชุมชนบางลำของครูเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของนักเรียน ว่ามีปัญหาในการใช้กลยุทธ์หรือไม่ กลยุทธ์ใดต้องแก้ไขปรับปรุง และควรปรับปรุงอย่างไร เพื่อจะทำให้กลยุทธ์มีความสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

ณิชดา เวชญาติลักษณ์. (2560). การศึกษาแหล่งเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นในอำเภอเมือง จังหวัดพิษณุโลก.

วารสารครูพิบูล. 5(1), 87-96.

- ธีระ จันทร์เพชร และ จิตตินันท์ เรืองวิริยอุท. (2557). **การจัดทำต้นแบบแนวทางการกำหนดพื้นที่ศักยภาพ : การใช้ประโยชน์ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมบริเวณอำเภอบางคล้า จังหวัดฉะเชิงเทรา**. กรุงเทพฯ: สำนักงานนโยบายและแผนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- บุญมา พงษ์โหมด. (2549). **ภูมิปัญญาท้องถิ่นอำเภอมือเมือง อำเภอบางคล้า และอำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- ปรัชญา เวสารัชช์ และฉัตรทิพย์ นาถสุภา. (2547). **ผ่าทางตันปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง.
- พนิดา วีระชาติ. (2542). **การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน**. กรุงเทพฯ: โอ.เอส.พริ้นติ้งเฮาส์.
- ไพรัช อรรถกามานนท์ และมัทนา โชควรวรรณกร. (2545). **การส่งเสริมชุมชนและท้องถิ่นในการปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพฯ: ภาพพิมพ์.
- มาเรียม นิลพันธุ์ และศิริวรรณ วณิชวัฒนวรชัย. (2558). **การพัฒนานวัตกรรมการเรียนรู้ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน แบบมีส่วนร่วมกับชุมชนโดยใช้พิพิธภัณฑ์และแหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงสร้างสรรค์**. Veridian E-Journal ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และศิลปะ. 8(1), 48-61.
- วิรัตน์ คำศรีจันทร์. (2554). **พลังความรู้จากการวิจัยแบบ PAR**. กรุงเทพฯ: พี.เอ.สีฟวิ่ง.
- วิวรรณ ศรีวิระชัย และดวงกมล ไตรวิจิตรกุล. (2560). **แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของโรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย. วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา**. 12(3), 17-34.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2545). **แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ.2545-2549): ฉบับสรุป**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ . (2559). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2548). **นโยบายการจัดการศึกษาสำหรับเด็กด้วยโอกาส**. กรุงเทพฯ: สกศ.
- Creswell, J. W. (2012). **Educational research: Planning, conducting, and evaluating quantitative and qualitative research**. Fourth edition. Boston, MA: Pearson.
- Hodell, C. (2011). **ISD from the ground up a no-nonsense approach to instructional design**. Third edition. Virginia: American Society for Training & Development.